

Institutt for samfunnsøkonomi

Eksamensoppgave i SØK1001 – Matematikk for økonomer

Faglig kontakt under eksamen: Hildegunn Stokke

Tlf.: 97 19 94 54

Eksamensdato: 20. oktober 2016

Eksamenstid (fra-til): 4 timer (09.00-13.00)

Sensurdato: 11. november 2016

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: C /Flg formelsamling: Knut Sydsæter, Arne Strøm og Peter Berck (2006): Matematisk formelsamling for økonomer, 4utg. Gyldendal akademiske. Knut Sydsæter, Arne Strøm, og Peter Berck (2005): Economists' mathematical manual, Berlin.
Godkjent kalkulator Casio fx-82ES PLUS, Citizen SR-270x, SR-270X College eller HP 30S.

Målform/språk: Bokmål og nynorsk

Antall sider bokmål: 2

Antall sider nynorsk: 2

Bokmål

Eksamen består av 5 oppgaver som alle skal besvares. Vekting ved sensur er gitt i parentes.

Oppgave 1 (30%)

a) Finn den førstederiverte til følgende funksjoner

i) $f(x) = \frac{x^3 + 5x}{2x^2 - 1}$

ii) $f(x) = \left(\frac{1}{4}x^3 - \ln x\right)^4$

iii) $f(x) = x^2(e^{4x} - 2)$

b) Befolkningen i et land er 6 millioner i 2016, og det er estimert at den fremover vil vokse med 0.75% årlig.

i) Sett opp en funksjon, $P(t)$, som beskriver utviklingen i befolkningen over tid. La $t = 0$ tilsvare 2016.

ii) Hvor lang tid tar det før befolkningen er dobbelt så høy som i 2016? Vis nødvendig utregning.

iii) Hvor lang tid tar det før befolkningen når 9 millioner? Vis nødvendig utregning.

c) Finn tangentlikningene til følgende funksjoner i de spesifiserte punktene:

i) $f(x) = \frac{2}{3}x^3 + 3x^2 - 1$ for $x = 0$

ii) $g(x) = \ln x^3 + 2x^4$ for $x = 1$

d) La $f(x, y) = \frac{1}{\sqrt{2x + y - 5}}$. Angi definisjonsmengden til funksjonen og illustrer definisjonsmengden grafisk.

Oppgave 2 (20%)

Gitt $f(x) = -\frac{1}{3}x^3 - \frac{1}{2}x^2 + 2x + \frac{4}{3}$

a) Finn $f'(x)$ og $f''(x)$.

b) Finn de stasjonære punktene og avgjør om de er topp- eller bunnpunkter.

c) Finn eventuelle vendepunkter.

d) Skisser grafen til $f(x)$.

Oppgave 3 (15%)

Gitt funksjonen

$$f(x, y) = \frac{1}{3}x^3 + 6y^2 - 6xy - 10x$$

Finn eventuelle stasjonære punkt og klassifiser disse.

Oppgave 4 (15%) Likningen $\frac{1}{2}x^2 - xy + 2y^2 = 6$ fremstiller en kurve i xy -planet.

- Beregn kurvens skjæringspunkter med koordinataksene.
- Finn y' .
- I hvilke punkter er tangenten til kurven horisontal? Undersøk fortegnet og verdien til y'' i disse punktene.

Oppgave 5 (20%) Gitt funksjonen $f(x, y) = 2x + y$ og bibetingelsen $y - x^2 + 4x = 2$.

- Løs problemet

$$\text{Max/min } f(x, y) = 2x + y \text{ gitt } y - x^2 + 4x = 2$$

ved bruk av Lagranges metode.

- Tegn nivåkurvene $f(x, y) = -1$, $f(x, y) = 1$, $f(x, y) = 3$ og bibetingelsen $y - x^2 + 4x = 2$ i samme diagram.
- Bruk figuren i b) til å diskutere om du har funnet et maksimums- eller minimumspunkt i a).

Nynorsk

Eksamen inneheld 5 oppgåver som alle skal svarast på. Vekt ved sensur er gitt i parentes.

Oppgåve 1 (30%)

a) Finn den fyrstederiverte til fylgjande funksjoner

i) $f(x) = \frac{x^3 + 5x}{2x^2 - 1}$

ii) $f(x) = \left(\frac{1}{4}x^3 - \ln x\right)^4$

iii) $f(x) = x^2(e^{4x} - 2)$

b) Befolkninga i eit land er 6 millionar i 2016, og det er estimert at den framover vil vokse med 0.75% årleg.

i) Sett opp ein funksjon, $P(t)$, som beskriv utviklinga i befolkninga over tid. La $t = 0$ stå for 2016.

ii) Kor lang tid tek det før befolkninga er dobbelt så høg som i 2016? Vis nødvendig utrekning.

iii) Kor lang tid tek det før befolkninga når 9 millionar? Vis nødvendig utrekning.

c) Finn tangentlikningane til fylgjande funksjoner i dei spesifiserte punkta:

i) $f(x) = \frac{2}{3}x^3 + 3x^2 - 1$ for $x = 0$

ii) $g(x) = \ln x^3 + 2x^4$ for $x = 1$

d) La $f(x, y) = \frac{1}{\sqrt{2x + y - 5}}$. Angi definisjonsmengda til funksjonen og illustrer definisjonsmengda grafisk.

Oppgåve 2 (20%)

Gitt $f(x) = -\frac{1}{3}x^3 - \frac{1}{2}x^2 + 2x + \frac{4}{3}$

a) Finn $f'(x)$ og $f''(x)$.

b) Finn dei stasjonære punkta og avgjer om dei er topp- eller botnpunkt.

c) Finn eventuelle vendepunkter.

d) Skisser grafen til $f(x)$.

Oppgave 3 (15%)

Gitt funksjonen

$$f(x, y) = \frac{1}{3}x^3 + 6y^2 - 6xy - 10x$$

Finn eventuelle stasjonære punkt og klassifiser disse.

Oppgave 4 (15%) Likninga $\frac{1}{2}x^2 - xy + 2y^2 = 6$ framstiller ei kurve i xy -planet.

- Berekn kurva sine skjæringspunkt med koordinataksane.
- Finn y' .
- I kva for punkt er tangenten til kurva horisontal? Undersøk fortegnet og verdien til y'' i desse punkta.

Oppgave 5 (20%) Gitt funksjonen $f(x, y) = 2x + y$ og vilkåret $y - x^2 + 4x = 2$.

- Løys problemet

$$\text{Max/min } f(x, y) = 2x + y \text{ gitt } y - x^2 + 4x = 2$$

ved bruk av Lagrange sin metode.

- Teikn nivåkurvene $f(x, y) = -1$, $f(x, y) = 1$, $f(x, y) = 3$ og vilkåret $y - x^2 + 4x = 2$ i same diagram.
- Bruk figuren i b) til å diskutere om du har funne eit maksimums- eller minimumspunkt i a).